

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Pavla Molka (soudce zpravodaj) a soudců Petra Mikeše a Kateřiny Kopečkové v právní věci žalobce: **Bc. M. H.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 118/16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 11. 2024, č. j. 10.01-000510/24-0003, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 4. 2025, č. j. 11 A 5/2025-20,

t a k t o :

Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem nynějšího řízení je kasační přezkum usnesení o částečném osvobození žalobce od soudních poplatků.

[2] Žalovaná rozhodnutím uvedeným v záhlaví žalobci neurčila advokáta k poskytnutí bezplatné právní služby dle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, a to k podání ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 29. 8. 2024, č. j. 105 Co 22/2024-72.

[3] Žalobce se proti rozhodnutí žalované bránil žalobou podanou u Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“). Zároveň požádal o osvobození od soudních poplatků. Této žádosti městský soud částečně vyhověl usnesením uvedeným v záhlaví, jímž žalobce osvobodil v rozsahu 90 % a ve zbytku jeho žádost zamítl.

[4] Žalobce v žádosti o plné osvobození od soudních poplatků odkazoval na některá předchozí usnesení městského soudu, kterými byl plně osvobozen, protože neměl žádné

příjmy kromě příspěvku na bydlení a na živobytí, a tvrdil, že se jeho finanční situace nezměnila.

[5] Městský soud dospěl k závěru, že finanční situace žalobce není natolik výjimečná, aby sama o sobě vedla k jeho plnému osvobození od soudních poplatků. Městský soud zohlednil, že žalobcovy dluhy tvoří mj. i pořádkové pokuty, které řádně splácí. Navíc je schopen pravidelně hradit další platby, jako členské příspěvky a telefon. Městský soud nepřehlédl, že žalobce v prohlášení o majetkových poměrech tvrdil, že mu byla diagnostikována stresová porucha. Ani jeho zdravotní stav však neospravedlňuje osvobození od soudního poplatku ze 100 %. Městský soud proto dospěl k závěru, že v dané věci nebylo namíste žalobce plně osvobodit od placení soudních poplatků. Soudní poplatek má kromě funkce fiskální i funkci motivační. Má totiž donutit účastníky řízení zvážit spory, jejichž řešení převedou na soudy. Po zvážení všech okolností případu pokládal městský soud za přiměřené, aby žalobce i ve své napjaté finanční situaci uhradil alespoň nepatrnou část soudního poplatku ve výši 10 % jeho výměry, tj. částku 300 Kč. Ve zbytku jej od placení soudních poplatků osvobodil.

II. Obsah kasační stížnosti žalobce

[6] Žalobce (dále „stěžovatel“) napadl usnesení městského soudu kasační stížností z důvodu porušení pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“).

[7] Nyní napadené usnesení je podle něj nezákonné, jelikož soud nezohlednil, že je evidován jako uchazeč o zaměstnání na úřadu práce, a proto si nemohl zvýšit příjem. Dále soud nesprávně posoudil význam údajů uvedených v žádosti o osvobození od soudních poplatků. Výdaje na internet a telefon slouží k zajištění základní komunikace a předcházení sociální izolaci. Úhrady pokut směřují k odvrácení exekucí a s nimi spojených nákladů. Městský soud také chybně posoudil důsledky jeho zdravotního stavu.

[8] Navíc se domnívá, že městský soud špatně interpretoval motivační regulační funkci soudního poplatku. Dle jeho názoru mají tyto funkce zajistit, aby soudní systém nebyl přetěžován bezdůvodnými žalobami a aby žalobci řešili méně důležité spory mimosoudně. Stěžovatel se ale žalobou snažil získat zákonné rozhodnutí žalované, aby mohl překonat překážku zastoupení advokátem pro řízení o ústavní stížnosti, a mohl se tak domoci spravedlnosti.

[9] S ohledem na shora uvedené stěžovatel navrhuje zrušení napadeného usnesení a vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[10] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadené usnesení netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[11] Stěžovatele v nynějším řízení o kasační stížnosti netíží poplatková povinnost, ani povinnost být zastoupen advokátem, jelikož podává kasační stížnost proti procesnímu usnesení městského soudu, kterým se nekončí řízení o žalobě (usnesení rozšířeného senátu

pokračování

ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje výhradně proti procesnímu postupu městského soudu, NSS též nevyžadoval vyjádření žalované.

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] NSS předesílá, že již rozhodoval v obdobných věcech téhož stěžovatele (např. rozsudky ze dne 20. 3. 2025, č. j. 10 As 35/2025-21, ze dne 8. 4. 2025, č. j. 8 As 50/2025-11 a č. j. 8 As 51/2025-11, ze dne 5. 2. 2025, č. j. 8 As 17/2025-11, ze dne 27. 2. 2025, č. j. 9 As 9/2025-12, nebo ze dne 20. 3. 2025, č. j. 10 As 287/2024-48). Ve všech těchto věcech šlo o žaloby, jimiž se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalované o neurčení advokáta k poskytnutí právní služby bezplatně. Závěry obsažené v těchto rozsudcích dopadají i na nyní uplatněné námitky stěžovatele a NSS nevidí důvod, proč se v nynější věci odchýlit od svého dříve vysloveného právního názoru.

[14] Městský soud dopěl k závěru, že stěžovatel skutečně disponuje pouze příjmy ze sociálních dávek. Současně však zohlednil povahu dalších stěžovatelových dluhů a výdajů, povahu původního řízení, ve kterém stěžovatel požaduje advokáta, motivační funkci soudního poplatku, a zejména výjimečnost přiznání osvobození od soudních poplatků (vzhledem k četnosti žalob podávaných stěžovatelem).

[15] Na posouzení důvodnosti stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků je třeba se dívat komplexně. Celková částka soudního poplatku byla městským soudem snížena na 300 Kč, což se nedá považovat za nepřiměřenou částku. Ve výše citovaných předchozích rozsudcích obstálo pohledem NSS již odůvodnění založené na závěru, že nynější stěžovatelovy majetkové poměry jsou dostatečné k tomu, aby si mohl dovolit uhradit 10 % soudního poplatku. I nynější rozhodnutí o neúplném osvobození založil městský soud na tom, že stěžovatelova majetková situace není nijak výjimečná, stěžovatel disponuje určitým majetkem a městský soud zohlednil i výše zmíněnou povahu dluhů.

[16] Tyto závěry považuje NSS za dostatečné a souladné s ustálenou judikaturou (viz výše zmíněné rozsudky NSS). Vzhledem k povaze původního řízení, ve kterém požaduje advokáta, ale i k jeho příjmům, výdajům a povaze jeho dluhů je požadavek městského soudu na spoluzodpovědnost žalobce za vedení sporu zcela legitimní.

[17] Zmínka městského soudu v bodě 11 napadeného usnesení o stěžovatelově možnosti si svůj příjem zvýšit prací, navzdory stěžovatelem uváděným zdravotním obtížím, byla poněkud nadbytečně učiněna pouze nad rámec úvah o jeho nynějších majetkových poměrech. Za této situace nepokládá NSS za nutné pouštět se do komplexnějšího posouzení stěžovatelova zdravotního stavu, k němuž jej vybízí v doplnění kasační stížnosti.

[18] Nejvyššímu správnímu soudu je nadto z úřední činnosti známo, že kromě nyní projednávaných sporů vede stěžovatel i řadu dalších soudních sporů. NSS proto shodně se svým rozsudkem ze dne 26. 3. 2025, č. j. 10 As 36/2025-14, týkajícím se téhož stěžovatele, připomíná, že osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím méně majetným osobám vést bezplatně spory podle své libosti.

[19] Jak rozšířený senát konstatoval v usnesení ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, odst. [13], „soudní poplatky mají tři základní funkce: fiskální (jejímž cílem je, aby ti, kdo se obrací na soudy, přispěli k úhradě nákladů spojených s jejich činností), regulační (jejímž cílem je odradit podatele od svévolných, bezdůvodných anebo malicherných návrhů, které by soudy zbytečně zatěžovaly) a motivační (jež má působit tak, aby povinní dobrovolně plnili své povinnosti a účastníci právních vztahů řešili své spory mimosoudně).“ Nejvyšší správní soud také k výše uvedenému připomíná svůj rozsudek ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011-66, č. 2601/2012 Sb. NSS, dle kterého platí, že i když je účastník „nemajetný, takže by zásadně bylo namíste přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odeprít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede.“ Dokonce ani nemajetný účastník řízení tedy nemusí být dle tohoto rozsudku pokaždé osvobozen od soudních poplatků.

[20] Městský soud přesto nepřistoupil k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, ale v převážné části jí vyhověl, byť ne zcela, a to s ohledem na povahu a značnou frekvenci sporů stěžovatele. Je zjevné, že stěžovatel svými řízeními zahlcuje soudní systém, aniž by byl ochoten se podílet na úhradě nákladů za ně, a proto je spravedlivé, aby alespoň z části nesl náklady řízení, která opakovaně vyvolává.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] Z výše uvedeného vyplývá, že napadené usnesení městského soudu není nezákonné z důvodů namítaných v kasační stížnosti. Proto NSS kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

[22] O náhradě nákladů řízení NSS nerozhodoval. Podle bodu 50 rozsudku rozšířeného senátu ze dne 29. 11. 2023, č. j. 5 As 84/2022-30, č. 4554/2024 Sb. NSS, totiž platí, že „o náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne krajský soud v rozhodnutí o žalobě, a to podle pravidel o náhradě nákladů řízení o žalobě samotné (§ 60 s. ř. s., tedy zásadně podle procesního úspěchu účastníků řízení o žalobě). Řízení o kasační stížnosti proti usnesení řešícímu otázku místní příslušnosti totiž je ‚vnořeno‘ do řízení o žalobě (analogicky viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb., body 26 a násl.).“

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 12. června 2025

Pavel Molek
předseda senátu